

Lars-Emil Johansens tale i Folketinget

Taler

Lars-Emil Johansen
Grønlandsk politiker

Dato

3. juni 2003

Sted

Folketinget

1 Det forgangne års mest markante oplevelser for os, der er medlemmer af Den Nordatlantiske Gruppe her i Tinget, har været vores gentagne oplevelse af, hvorledes den danske grundlov tilsyneladende fungerer som bolværk mod ønskerne fra rigets nordiske dele.

5

Når vi og vores regeringer har ønsket forandringer til gavn for vores folk, vores demokrati og vores muligheder for selv at styre vores lande, er vi blevet mødt med grundlovens begrænsende magt, en uomgængelig magt baseret på den danske grundlov, som vi aldrig har bedt om, og som vi aldrig har stemt om, en grundlov, der for os er uden historisk grundlag om moderne demokratiske rettigheder, en grundlov, vi aldrig selv har godkendt.

Overordnet set har årets politiske begivenheder desværre derfor også med al ønskelig tydelighed understreget, at det langsigtede mål for Grønland, selvstændigheden, nok ikke bør være meget mere langsigtet, end at det må finde sin form og sin vej frem i den nærmeste fremtid, og at den vej nødvendigvis må blive et opgør med Danmarks nuværende grundlov.

Til det formål skal det ønske om en ny grundlov, som nu også rejses med stor kraft af Socialdemokraterne, hilses velkomment, selv om det næppe er Færøernes og Grønlands fremtidige frihed, der har været hovedkraften bag forslaget. Men af mange grunde er timingen også rigtig for os. Vi kan i Grønland nemlig ikke i længden leve med at blive slået i hovedet med grundloven, hver gang vi ønsker større indflydelse på vores egne forhold. Vi kan ikke fortsat leve med, at grundloven forhindrer os i at drøfte vort eget lands sikkerhed med andre nationer, der endog har baser i vores land. Vi kan ikke blive ved med at tolerere, at grundloven tvinger os til at acceptere, at repræsentanter for den danske regering kan bruge vores land til at varetage andre interesser end vores egne. Vi kan ikke leve med, at grundloven er en spændetrøje og ikke et

30

frihedsskarter for vores borgere.

Derfor ser vi frem til en ny grundlov, der fundamentalt ophæver den danske dominans over vore nordatlantiske nationer og i stedet lægger op til en fremtid
35 med frie, lige og broderlige forhold mellem selvstændige demokratier.

De største svagheder, Grønland i dag selv bærer på i forbindelse med vores selvstændighedsbevægelse, er de begrænsede økonomiske ressourcer, vi har at gøre godt med, de mærkbare uddannelsesmæssige efterslæb, som på trods af
40 intens indsats i det forløbne kvarte århundrede stadig væk består, bl.a. på baggrund af, at en del af de uddannelsessøgende grønlændere, der søger uddannelse på danske universiteter og lignende højere læreanstalter, i mange tilfælde foretrækker at blive i Danmark efter endt uddannelse.

45 Der er endelig problemet med det manglende sammenhold det grønlandske folk imellem, som er resultatet af en mangeårig politisk og psykisk undertrykkelse, som såvel det tidligere koloniale system som det nuværende postkoloniale system har ansvaret for.

50 Ingen af disse hindringer er uovervindelige, men det kræver en målrettet indsats, således som vi har set det gennemført på Færøerne de sidste år, specielt på det uddannelsesmæssige og økonomiske område. Tilsyneladende er det det sidste af disse problemer, der er det største, men også det kan der gøres noget ved.

55 Fra Den Nordatlantiske Gruppe vil vi sætte ind både med international ekspertise og folkeligt engagement over for netop dette fænomen i det kommende år. Begge dele har været under forberedelse i det forgangne år, og vores arbejde her i Folketinget er således stadig målrettet mod den befrielse, det vil være for såvel Grønland som Danmark, når alle parter sætter reel
60 selvstændighed og ligeværdighed som fælles målsætning.

For så vidt angår det amerikanske missilforsvar og den eventuelle rolle, som den amerikanske base i Thule vil komme til at spille i forbindelse hermed, forestår der nu en lakmusprøve på ægtheden af dansk udenrigsministeriel solidaritet
65 med det Grønland, der igennem de seneste 50 år har leveret de største og mest betydningsfulde kort, Danmark har kunnet gøre godt med internationalt, særlig når talen har drejet sig om sikkerhedspolitisk samarbejde og specielt med USA.

70 Jeg vil naturligvis med opmærksomhed følge de meldinger, der måtte komme
fra denne kommende dansk-grønlandsk optræden i udenrigspolitisk
sammenhæng, den første efter det smukke parløb, Danmark-Grønland havde i
forbindelse med forhandlingen om Grønlands udmeldelse af EF, som fandt sted
75 og den ægthed og gensidige respekt, samarbejdet dengang bar præg af, turde
være et forbillede for de kommende forhandlinger med USA. Både
handelspolitisk, økonomisk, ja, på alle måder fungerede og fungerer aftalen med
EU så godt, at den hidtil ikke har fundet sit sidestykke. Således inspireret af den
forangne tids gode erfaringer er det derfor min hensigt at arbejde for at
80 genoplive det samarbejde, som brede kredse i Grønland organiserer sig under i
folkebevægelsen Anisa. Anisa, som betyder lad os komme ud, var den folkelige
bevægelse, der sikrede Grønland den rygrad og selvrespekt, det krævede at turde
forlange frigørelse fra den tvungne medlemskab af EF, landet var havnet i som
følge af Danmarks ønsker og beslutninger. Også i dag kæmper vi med
85 situationer, som er stærkt utilfredsstillende for os i Grønland, og som ene og
alene skyldes Danmarks ønsker og beslutninger. Det gælder specielt inden for
det udenrigspolitiske og det sikkerhedspolitiske område. Og igen i dag har vi,
som jeg sagde fra starten, brug for såvel international viden som folkelig
vækkelse for at modgå denne form for tvang. Danmark indgik således i 1951,
90 endnu før den nuværende danske grundlov var trådt i kraft, en aftale med USA
om forsvaret af Grønland. Denne forældede aftale er vi naturligvis stærkt
utilfredse med i Grønland, eftersom den er baseret på den forældede historiske
forståelse, at Grønland er en koloni. Igen altså en situation, hvor jeg er sikker på,
at alle her i Tinget ville kunne forstå og støtte vores ønsker, hvis det ikke lige
95 drejede sig om Danmark-Grønland. Men Grønland ønsker at lave dette om,
således at Grønland selv indgår en forsvarsaftale med USA præcis på samme
måde, som Grønland selv indgik en aftale om sine europæiske relationer med
EU. Det skete dengang med respektfuld og kompetent bistand fra det danske
udenrigspolitiske apparat og med den daværende udenrigsministers
100 fremragende og pro-grønlandske indsats.

I dag er der igen behov for et nyt Anisa hjemme i Grønland. Dette nye Anisa,
som vi som arbejdstitel kunne kalde Anisa II, skal som hovedopgave have at
samle og dyrke den folkelige grobund for selvstændighedskampen og for
105 Grønlands ret til at sætte afgørende egne fingeraftryk på sine egne
udenrigspolitiske relationer. Vi er i det 21. århundrede, det er tid til forandring.
Den nordatlantiske gruppe gik ind i dette folketingsår netop med

statsministerens eget slogan som en udmærket ledetråd for vores ønsker og vel
110 også med en vis forhåbning om, at den regering ville skabe en væsentlig
forandring for rigsfællesskabet. Det håber vi stadig på uden at flyde over af
optimisme efter det år, der er gået, og den modtagelse, som de sager, vi har rejst,
har fået fra regeringen eller Folketingets flertal. For os er det et princip ikke blot
at sidde med hænderne i skødet og vente på forandringerne. Vi ønsker selv at
115 påvirke historien selv. Derfor arrangerede vi også en konference her i
Folketinget i efteråret om rigsfællesskabets fremtid. Det kom der en
fremragende debat ud af, som måske ikke slog så tydeligt igennem i den danske
offentlighed som hjemme i Grønland og på Færøerne.

120 Men når jeg i dag læser Socialdemokraternes udspil til ny tekst omkring
Færøerne og Grønland i forbindelse med deres forslag til nye emner for en
kommende grundlov, føler jeg, at vores konference heller ikke er gået
ubemærket hen over Danmark.

125 Det er mit håb, at vi i forbindelse med en kommende grundlovsproces kan
fortsætte den debat og skabe fundamentet for et helt nyt fællesskab mellem vore
lande. Det ser jeg frem til med håb og usvækket kampgejst. Også i den debat vil
vi fra den nordatlantiske gruppe udtrykke os i så klare og skarpe vendinger, at
vores budskaber forhåbentlig ikke vil kunne misforstås.

130

Tak for det folketingsår, der nu er slut, og tak for de ganske vist små, men
mærkbare fremskridt, vi sammen har opnået.

135 **Kilde**
folketingstidende.dk

Kildetype
Digitalt manuskript

140 **Tags**
Folketingstale

URI
<https://www.dansketaler.dk/tale/lars-emil-johansens-tale-i-folketinget>

145